

תפ"ח 3721/08/13 - מדינת ישראל נגד פלוני

בית המשפט המחוזי בחיפה

תפ"ח 3721-08-13

בפני הרכב כב' השופטים:
מ. גלעד [אב"ד]
ר. פוקס
ד. פיש

בעניין: מדינת ישראל
באמצעות פרקליטות מחוז חיפה - פלילי
ע"י ב"כ עו"ד גב' אורלי רוזנטל נעמן
נגד -
פלוני
ע"י ב"כ עו"ד גב' תמי אולמן

המאשימה

הנאשם

גזר דין

איסור פרסום

אנו מתירים פרסום גזר הדין למעט כל פרט מזהה של הנאשם, המתלוננות ובני משפחותיהם.

א. כתב האישום

ביום 12.1.14, מבלי שנשמעו ראיות, הגיעו הצדדים להסדר טיעון (סומן ב'), במסגרתו הוגש כתב אישום מתוקן (סומן א', להלן: "כתב האישום"). עיקר התיקון בכתב האישום הוא ביטול שתי עבירות "אינוס" והפיכתן לשתי עבירות "מעשה מגונה" ושינויים בחלק מעובדות כתב האישום.

הנאשם הודה בעובדות כתב האישום והורשע בביצוע העבירות הבאות:

באישום הראשון

מעשה מגונה (2 עבירות) - לפי סעיפים 348(ב) בנסיבות סעיף 345(א)(1) וסעיף 345(ב)(1) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: "חוק העונשין").

מעשה מגונה - לפי סעיפים 348(ב) בנסיבות סעיף 345(א)(1) וסעיף 345(ב)(1) לחוק העונשין.

הסדר הטיעון כלל הסדר לעניין העונש לפיו, המאשימה תעתור לעונש מאסר בפועל של שנה אחת בניכוי תקופת המעצר, וההגנה תעתור לעונש של 6 חודשי מאסר בפועל שירוצו בעבודות שרות. עוד הסכימו, כי העונש יכלול רכיב של מאסר מותנה ותשלום פיצויים למתלוננות.

ב. הערכת מסוכנות מטעם המאשימה

בסופה של חוות דעת מפורטת, הגיעה ד"ר נעון עדינה, רופאה פסיכיאטרית מומחית מטעם "המרכז להערכת מסוכנות", למסקנה כי רמת המסוכנות המינית הטמונה בנאשם הינה ברמה "בינונית נמוכה" והמליצה על טיפול ייעודי, שאם יסתיים בהצלחה עשוי להפחית את רמת המסוכנות וזאת בנוסף לטיפול זוגי.

מהערכת מסוכנות זאת ניתן ללמוד על היות הנאשם אדם נורמטיבי, אשר עבד ופירנס את משפחתו במסירות, בנאמנות ובאהבה, למרות שגדל בלי דמות אב וכן תיפקד בצורה נורמטיבית, תוך ששירת שרות צבאי סדיר תקין, שרות מילואים תדיר, בעל נועם הליכות ותרם רבות לזולת.

אשתו תוארה כאישה נורמטיבית, אמא מסורה ל- 3 ילדים, אשר עובדת כ- ____, במשך שעות רבות.

הנאשם הודה באופן מלא במעשיו, התבייש בהם, התחרט עליהם והציע לפצות את המתלוננות כשהוא רואה את מעשיו כ"חמורים, נוראיים".

אצל הנאשם קיימים רגשי אשם, חרטה אמיתית מלווה בתגובה אפקטיבית תואמת, ביטויי אמפטיה כלפי הקורבנות, פחד מהעתיד תוך שיתוף קרוביו בהליך שיקומו למניעת רצידיביזם. התקופה בה שהה במעצר ובמעצר בית ממושך מהווה, לדעת עורכת חוות הדעת, גורם מרתיע ומשמעותי עבורו.

ג. הערכת מסוכנות מטעם הנאשם

הנאשם הגיש הערכת מסוכנות מטעמו (1/ס), אשר נערכה על-ידי העובדת הסוציאלית, גב' גיא אסנת, ששירתה ועסקה בתחום זה ובתחומים דומים לו במשך 25 שנים במסגרת שב"ס.

בסופה של חוות דעת מפורטת הגיעה גב' גיא למסקנות דומות לאלה שנרשמו ע"י ד"ר נעון עדינה:

"הערכת מסוכנותו הינה ברמה בינונית נמוכה לרצידיביזם מיני בעבירות מסוג זה. אופי עבירותיו של פלוני מלמד על חשד לפדופיליה רגרסיבית, על רקע גורמי דחק..."

חרף קיומן של מחלוקות בענין הסטייה הנגזרת מאבחנה זו, ניתן לומר שהפרוגנוזה לגביה טובה, וידוע שהפדופיל הרגרסיבי מודע היטב למה מותאם עבורו בניגוד לפדופיל המקובע.

מדובר באדם שהשיקול הראוי בעניינו הינו השיקומי, כעולה מתוך אופי עבירותיו, הערכת מסוכנותו וקיומן של גורמי סיכון אקוטיים אשר ניתנים לטיפול ואשר שינוי לגביהן יכול להיות מושג בזמן קצר יחסית. המוטיבציה הגבוהה שמבטא ביחס לטיפול, התגייסותה של אשתו לשיקום המערכת המשפחתית, העובדה שמצוי תקופה ארוכה במעצר בית ללא דיווח חריג לגביו, רקעו התפקודי התקין בכל הקשור לעמידתו בגבולות וקבלת סמכות חיצונית - כל אלה מהווים משקל רב בשיקולים אלה. תכנית שיקומית שתשלב טיפול בכל אותם גורמי דחק היא היעילה ביותר עבורו ואמורה להפחית את רמת מסוכנותו באופן ניכר".

לפיכך המליצה גב' גיא על טיפול ייעודי בנאשם וכן טיפול זוגי, המפורטים בחוות דעתה.

ד. ראיות המאשימה

מטעם המאשימה הוגש תצהיר נפגע עבירה של אם המתלוננת באישום הראשון, מיום 8.3.14 (ט/1). מתסקיר זה עולה כי בחודשים שלאחר הפגיעה התעוררו המתלוננות כל לילה בבכי וסיפרו כי הן נזכרות בפגיעה שפגע בהן הנאשם, התלוננו על "דופק וצריבה באיבר המין" ואחת מהן תיארה את הנאשם כענק ומפחיד. בהמשך, דיווחה אחת המתלוננות על תחושת אשם בשל כך שסיפרה את אירועי אותו הלילה, הנובעת מכך שהיא הופרדה מבתו של הנאשם, חברתה, והאחרונה "איבדה" את אביה.

בנוסף חוותה מתלוננת זו התפרצויות זעם ובכי, התקפי חרדה, חשש ממפגש אפשרי עם הנאשם ובקשה לפגוש שוב את המטפלת ממרכז "רימונים", שם עברה טיפול בגין הפגיעה בה וחזרה לטיפול שם.

בנוסף, הוגש דו"ח של מרכז "רימונים", מיום 13.3.14, המטפל בפגיעות מיניות בקרב ילדים ובו טופלו, כאמור, המתלוננות מן האישום הראשון (ט/2). בדו"ח זה תיארו ד"ר נירית וייסברוד, מנהלת המרכז, והמטפלת - פסיכותרפיסטית - גב' ת. צור, כי המתלוננות הן ילדות אותנטיות עם כוחות, שהתמודדו עם הפוגע וסיפרו על הפגיעה להורים, עמם יש להן קשר טוב, הבנוי על אמון ובטחון. יחד עם זאת העלו המתלוננות קשיי שינה ופחד מן הנאשם. קיומו מספר מפגשי מעקב עם המתלוננות בהם תוארו תחושותיהן "הלא נעימות" כשנעשה בהן דבר שלא רצו ואת הקושי שנבע מהניתוק מחברתן, בתו של הנאשם.

אחת המתלוננות תיארה סימפטומים של כאבי בטן, חלימה מטרידה ופחד כי הפוגע ישוחרר וינסה לפגוע שוב. טיפול במתלוננת זו הביא להפחתת התחושות הנ"ל, אם כי נותרה אצלה דאגה לעתיד וגם עיסוק בעונשו של הנאשם.

המתלוננת השנייה דיווחה על תחושות דומות והביעה כעס על הנאשם ותמיהה מדוע אנשים מבוגרים עושים דברים כאלה לילדים. עולמה של מתלוננת זו "התבלבל" משום שהאדם שבטחה בו, אבי חברתה הטובה, פגע בה.

תוך התקדמות הטיפול במפגשים במרכז "רימונים" פחתו קשיי השינה, אם כי נותרו הדאגה מן הפוגע וקשיי ריכוז בבית הספר. אחת המתלוננות חוששת לישון אצל חברות ונמנעת מלשחק בביתן והשניה "שמה את המקרה הצידה" ונמנעת מלעסוק בו.

"לסיכום: מדובר בשתי בנות שחוות את הפגיעה כמשהו אסור ופולשני, מפחדות שהפוגע ישוב לפגוע בהן אך בדרך כלל הן משדרות חוזק וקשר קרוב להוריהן. בשל האמון, הפתיחות והבטחון בהורים, לא מצאנו לנכון להמשיך ולהשאירן בטיפול, אלא להמשיך את המעקב דרך מפגשים עם ההורים. אנו יודעות כי לא ניתן לדעת מה יהיו ההשלכות של הפגיעה על הבנות בעתיד, מאחר וההבנה של הפגיעה נעשית בהתאם לשלב ההתפתחותי. יתכן שבהמשך יהיה צורך להחזירן לטיפול, אם ברימונים שמטפל עד גיל 18 ואם באמצעות טיפולים אחרים אחרי גיל זה."

ה. ראיות מטעם הנאשם

מטעם הנאשם הוגשו מסמכים רבים המפרטים את אופיו הנוח והנעים, מסירותו לעבודה במסגרת אגף ההנצחה של משרד הבטחון כלפי משפחות שכולות, מסירותו כלפי חברים במושב בו התגורר והיותו מוכן לסייע לכל אחד.

בנוסף הוגשו תעודות על לימודיו של הנאשם ומכתבי הערכה ותודה מגופים ואנשים שונים עמם בא במגע בתחנות חייו השונות (ראו אסופת מכתבי המלצה - 2/ס, 6/ס, 7/ס).

עוד הוגש מכתבה של ה- (4/ס), המתאר את עבודתה המסורה של אשת הנאשם במחלקה, את התגייסותה להצלחת משפחתה וילדיה מן הקריסה והשבר שבאו עליהם בעקבות הארועים ועבודתה הקשה במשמרות רבות כדי לפרנס את הילדים, הואיל והנאשם אינו עובד. בהקשר זה הוגש גם מכתב מן האפוטרופוס הכללי המציין כי בתחילת שנה זו הוענקה לאשת הנאשם מילגה של 3,000 ₪ על תרומתה הרבה במחלקה הנ"ל לטובת הילדים (5/ס).

בנוסף, הוגשה מטעם הנאשם הערכה פסיכולוגית והתפתחותית בקשר לבנו א', בן ה- 4, המתאר את הפגיעה שנפגע בעקבות הפרשה מושא כתב האישום ובו צויין כי **"תפקודו הקוגניטיבי תקין ובתחום הנורמה הגבוהה לגילו. יש ירידה במובנות הדיבור במשפטים ארוכים, מעט מסורבלות מוטורית. במהלך האבחון בלטה התנהלות מסוגרת ושקטה של א', שלמרות ששיתף פעולה, לא הפגין הנאה מהצלחותיו.**

לאור המצב המשפחתי, וכן דיווחי האם והגננת, מומלץ כי א' יחל בדחיפות טיפול רגשי פרטני, מלווה בהדרכה לאם. מומלץ על טיפולי קלינאית תקשורת על פי ההמלצות המקצועיות."

הנאשם הגיש מסמכים הקשורים לחשבון הבנק שלו (3/ס) מהם עולה כי יתרת החובה ביום 25.3.14 היתה כ- 13,000 ₪, אם כי טען שהחובות מגיעים לכ- 90,000 ₪.

מטעם הנאשם העידו מספר עדי אופי:

אשת הנאשם תארה בבכי ובהתרגשות שמנעו ממנה לסיים עדותה, את השבר שארע במשפחתה. הדגישה את קשייה הנובעים מגידול שלושה ילדים קטנים ועבודתה התובענית כ- __, ובמיוחד שעזבה את מגוריה ביישוב מיד לאחר שנודעה הפרשה, כדי שלא לפגוע בשכנים ובחברים.

למעשה, עדותה מתמצית במכתב שכתבה והגישה לבית המשפט (8/ס). מדבריה מצטיירת אישה טובה האוהבת את בעלה חרף מעשיו מושא כתב האישום ומעשיו לפני כתב האישום, אשר למרות הכל החליטה לנסות ולשמר את הזוגיות ולהציל את המשפחה. היא אם לשלושה ילדים, העובדת מבוקר עד ליל כ- __ ומנסה בכל כוחותיה להציל את משפחתה למרות הנטל הכבד המוטל עליה וכן ציינה את משפחת מוצאה המסייעת לה לפרנס ולגדל את הילדים.

אשת הנאשם הביעה זעזוע וצער על מעשי בעלה, ביקשה את סליחת המתלוננות ומשפחותיהן וביקשה מבית המשפט להקל עם בעלה כדי להציל את משפחתה.

מר מ.ז', עורך דין ותובע משטרתי במקצועו, גיסו של הנאשם (אחי אשתו), ציין את נועם הליכותיו של הנאשם בטרם אירועי כתב האישום, את מסירותו לעבודה ולמשפחה, את שירות המילואים הסדיר שלו, את העובדה כי הוא ומשפחתו מוקיעים את העבירות, אך גם ביקש לציין את קשיי המשפחה בהיות הנאשם במעצר ו"במעצר בית".

מר ש.ב. סמנכ"ל בחברת אלקטרוניקה, גיסו של הנאשם הנשוי לאחותו, הדגיש את היות הנאשם חבר טוב, איש משפחה אוהב ומסור, המשרת בצה"ל בשירות מילואים, ולדבריו מצויות בנאשם כל התכונות שהוא - כבחון נוער המעוניין להתגייס לסיירת מטכ"ל - מחפש במי שמעוניין להתגייס ליחידה, למרות הבנתו שמי שביצע עבירות כאלה אינו יכול להתגייס ליחידה כזאת.

מר א.פ. מהנדס מחשבים ובעל עסק בתחום ההיי-טק והיה שכנו של הנאשם ביישוב בו התגוררו, ציין כי הנאשם: "... הוא אחד האנשים הכי נחמדים שפגשתי בחיים שלי, ביישוב אם הייתי צריך עזרה אי פעם, אם זה לשמור על הילדים או סתם עזרה בחיים, תמיד ידעתי שבחיים הוא לא אמר לי לא, נעים איתו, פעילויות ביישוב תמיד ביחד, תמיד עם ילדים, המון סבלנות".

מר א.פ. ביקש כי בית המשפט יקל בדינו של הנאשם, למרות היותו מודע לחומרת העבירות שביצע "מאחר והכרתי את הבן אדם הזה לעומק, אני יודע כמה הוא בן אדם טוב, לא פגשתי הרבה אנשים טובים כאלה".

ו. טיעוני ב"כ המאשימה

בטיעוניה הכתובים (3/ט) הדגישה ב"כ המאשימה את חומרת עבירות המין שביצע הנאשם כלפי קטינות רכות בשנים ואשר מצדיקות לדעתה ענישה חמורה בדמות מאסר בפועל משמעותי, ובמיוחד כשהמחוקק קבע בצידן של עבירות אלה, עונש מירבי של 10 שנות מאסר.

ב"כ המאשימה הפנתה גם לסעיף 355 לחוק העונשין בו ציווה המחוקק, כי בעבירות מסוג זה העונש צריך להיות רבע מן העונש המירבי, אלא אם בית המשפט סבור "**מטעמים מיוחדים שיירשמו**", שיש להקל בעונש זה.

(בטיעונה נתפסה ב"כ המאשימה לכלל טעות, בצינה כי בצידן של העבירות קבע המחוקק עונש מירבי של 10 שנות מאסר "**בפועל**" ולפי סעיף 355 הנ"ל העונש לא יפחת מרבע מעונש זה. נכון אמנם כי המחוקק קבע עונש מירבי של 10 שנות מאסר, אך לא נקבע כי כולן ירוצו בפועל וגם סעיף 335 לחוק העונשין, הקובע כי העונש בגין עבירות אלה לא יפחת - למעט אם נמצאו טעמים מיוחדים - מרבע העונש המירבי, אינו קובע כי "רבע" זה, יהיה כולו במאסר בפועל).

על אף החומרה הנ"ל, ציינה ב"כ המאשימה כי מדובר בארוע חריג באורח חייו של הנאשם, אשר הצדיק את הסדר הטיעון המקל שנעשה בהסכמת הורי המתלוננות בשני האישומים, הואיל והסדר הטיעון ייתר את העדת ההורים, דבר שהיה בו כדי לפגוע באופן ממשי בפרטיותם ועשוי היה לגרום לנזק נוסף לגרעין המשפחתי של המתלוננות (לרבות בשל עניינים נוספים שנטענו לגבי הקשר בין הנאשם ואמן של המתלוננות מהאישום הראשון, שקדם לארוע שבכתב האישום). ב"כ המאשימה הוסיפה כי ההורים העדיפו לסיים את התיק בהסדר טיעון כדי שלא יצטרכו להעיד בבית המשפט, ובמיוחד מכיוון שרצו שהנאשם ייקח אחריות על המעשים ויודה בעבירות, שזה העיקר מבחינתם. לדבריה, גם התמשכות ההליך המשפטי, אם לא היה נחתם הסדר הטיעון, עלול היה לגרום נזק נוסף למשפחות.

בנוסף, הסבירה ב"כ המאשימה כי בתיק זה "**קיימים קשיים ראיתיים משמעותיים**", הואיל ועדות המתלוננות באישום הראשון היתה בעייתית והושפעה משיחות ביניהן ומשיחות עם קרובי משפחותיהן בטרם נחקרו; כמו כן, נמצאו סתירות בין העדויות וחוקרת הילדים לא יכולה היתה לקבוע מהימנות המתלוננות מן האישום הראשון מצד אחד ולא התירה העדת מצד שני. בהקשר זה ציינה לגבי המתלוננות מן האישום הראשון כי: "**נראה היה כי המאשימה תתקשה להוכיח מעבר לספק סביר כי המעשים נעשו באופן שבו טענו המתלוננות**". לגבי האישום השני הוסיפה ב"כ המאשימה, כי מדובר במעשה חד פעמי, ברף הנמוך, שבוצע זמן רב קודם למעשה מושא האישום הראשון והורי המתלוננת מאישום זה ידעו על מעשה הנאשם והסכימו שתחזור ותבקר בבית הנאשם.

בנוסף ציינה ב"כ המאשימה כי ההסדר לקח בחשבון את נסיבותיו האישיות המיוחדות של הנאשם הנעדר עבר פלילי, אב לשלושה ילדים שתיפקד באופן נורמטיבי ועבד באופן סדיר עד שנעצר בגין העבירות שביצע, הוא ובני משפחתו שילמו כבר מחיר יקר במישור התעסוקתי והרגשי, והרשתו תשפיע על המשך חייו. כמו כן הושפע הסדר הטיעון מכך שהנאשם לקח אחריות מלאה על מעשיו, הביע חרטה והערכות המסוכנות בעניינו מצויות ברף הבינוני-הנמוך כאשר טיפול ייעודי עשוי להפחית את המסוכנות הנשקפת ממנו.

חרף האמור לעיל, ביקשה ב"כ המאשימה כי בית המשפט ישית עונש מאסר בפועל ברף הגבוה של ההסדר, הואיל ומדובר בעבירות חמורות שנעשו כלפי ילדות, רכות בשנים, תוך ניצול היותן חברות של בת הנאשם, והאמון שנתנו בו הורי המתלוננות והקטינות עצמן.

ב"כ המאשימה מודעת לכך שטווח הענישה שבהסדר הטיעון איננו תואם למתחם העונש ההולם בעבירות אלה, אך

מדגישה את מכלול השיקולים שנלקחו בחשבון בעת שהוסכם על הסדר הטיעון שהינו מקל ביותר. לדעתה, הנימוקים המיוחדים שביסוד הסדר הטיעון משמשים כ"טעמים מיוחדים" לצורך סטייה מהעונש המזערי שהוא רבע מהעונש המירבי, אך סטייה זו אינה צריכה להביא לענישה קלה יותר מן הרף העליון שבהסדר הטיעון.

בנוסף ביקשה ב"כ המאשימה לגזור על הנאשם מאסר מותנה ו"פיצויים בסכומים משמעותיים" לשלוש המתלוננות בגין הסבל הפיזי והנפשי שנגרם להן.

בטיעון בעל פה הדגישה ב"כ המאשימה כי בעת שמיעת הטיעונים לעונש הודגשו נסיבותיו האישיות של הנאשם, אך הלכה ולמעשה לא ניתן היה להתרשם באופן ישיר מהילדות, ומכאן שלא ניתן ביטוי ישיר לקורבנות ולסבלן. ענישת הנאשם ברף הגבוה של הסדר הטיעון, תשדר את המסר שאין בית המשפט מקל ראש כלפי עבירות מין חמורות שבוצעו בקטניות, וזאת למרות הסבל של הנאשם, משפחתו וילדיו.

לעמדת ב"כ המאשימה, דווקא אופיו הטוב של הנאשם, היותו איש עבודה ואיש משפחה מסור, אוהב ועוזר לזולת, מוביל למסקנה שיש מקום להחמיר בעונשו, שהרי זהו בדיוק האדם שההורים לא חוששים לשלוח את ילדיהם לביתו, כפי שהיו חוששים לשלוח לאדם זר או לאדם "רע". לטעמה, דווקא פגיעה בילדות רכות בשנים על-ידי אדם טוב כזה, היא פגיעה חמורה שבעתיים, המצדיקה החמרה בעונשו.

ב"כ המאשימה ביקשה כי הפיצוי למתלוננות יגזר מכך שהן יזדקקו בעתיד ל"טיפול פסיכולוגיים בעלות כספית, ניכרת" ולצורך כך אין להתחשב במצב הכלכלי של הנאשם ומשפחתו. בהקשר זה אף הוסיפה, כי דווקא מכיוון שנערך עם הנאשם הסדר טיעון מקל מבחינת המאסר בפועל, יש מקום להחמיר בנוגע לרכיב הפיצוי למתלוננות.

ז. טיעוני ב"כ הנאשם

ב"כ הנאשם הגישה טיעון כתוב ערוך כדבעי (9/ס) ובו הדגישה את אופיו הטוב של הנאשם, נסיבותיו האישיות המיוחדות ובעיקר את אותם נימוקים שהביאו את המאשימה להסכים להסדר טיעון. ב"כ הנאשם הדגישה את הקשיים הראיתיים שפורטו ע"י ב"כ המאשימה ואשר לדעתה העניקו לנאשם סיכוי טוב "לצאת זכאי בדינו" ואולם, הוא בחר להודות ולהביע חרטה כדי להכות על חטא.

תוך הפנייה לדוחות הערכת המסוכנות, טענה ב"כ הנאשם שאין מרשה אדם מסוכן, הוא מוכן להירתם לטיפול, צינה את סבלו וסבל משפחתו בתקופת המעצר (מיום 17.7.13 ועד ליום 3.9.13) ו"מעצר הבית" הממושך כשהוא מורחק מביתו (כ- 6 חודשים), כשרק לפני כשלושה שבועות חזר ל"מעצר בית" בביתו.

בטיעונה בעל פה, טענה ב"כ הנאשם שאין לקבל את טענת ב"כ המאשימה לפיה יש להחמיר עם הנאשם דווקא בשל היותו אדם נורמטיבי, שהרי אילו היה עבריין היה נטען כי יש להחמיר עמו ואם הוא אדם נורמטיבי גם יש להחמיר איתו...?

ומתי ניתן להקל עם נאשם... כלשונה?

ב"כ הנאשם ציינה, כי אף אם ייגזר על הנאשם עונש מאסר בפועל ברף הגבוה של הסדר הטיעון, בניכוי "שליש" ותקופת המעצר, הרי שבסופו של דבר לא תיוותר תקופת מאסר ארוכה, ואולם עצם המאסר מאחורי סורג ובריח יפגע בו ובבני משפחתו, וראוי דווקא לאפשר טיפול ושיקום תוך השתת מאסר שירוצה בעבודות שרות.

ב"כ הנאשם הדגישה את הודאת הנאשם המלווה בחרטה אמיתית, את סבל משפחתו וילדיו, את המצב הכלכלי הקשה אליו נקלעה המשפחה ותוך הפנייה להסדר הטיעון (ב'), שם לא צוין כי הפיצויים יהיו "משמעותיים", ועל כן ביקשה להקל גם ברכיב זה.

ח. דברי הנאשם

בדבריו האחרונים התנצל הנאשם בפני משפחות הקורבנות ותוך כדי בכי הביע צער על כך שאין הוא יכול להחזיר את הגלגל אחורה ולתקן את העוול שעשה. הנאשם הודה כי במעשיו יש קלון, וביקש להתחשב בנסיבותיו האישיות, באשתו ובילדיו, בחובותיו ובאובדן פרנסתו, למען יקל בית המשפט עמו וישית עליו עונש מאסר לריצוי בעבודות שרות.

ט. דין

על ערכים רבים וחשובים מצווה אדם להגן ולא לפגוע. אחד החשובים והברורים מאליהם הוא ערך השמירה וההגנה על גופם ונפשם של ילדים קטנים, לבל יפגעו. דרכו של עולם שהמבוגרים מגינים על ילדים, בין צאצאיהם ובין אלה של אחרים, ועל כן לא ימצא אדם בן תרבות, שרחמיו לא נכמרים למול סבלו של ילד שנפגע ממעשי עבירה כדוגמת מעשיו של הנאשם.

הנאשם בחר לפגוע דווקא בילדות, על-ידי ביצוע עבירות מין חמורות ואת הנזקים שכבר נגרמו ואלה העתידיים לבוא, לא ניתן לשער ולאמוד.

וכך פסק בית המשפט העליון במקרה דומה:

"על החומרה שיש בעבירות מין, לא כל שכן כאשר הן מבוצעות בקורבן קטין או קטינה, דומה כי אין צורך להכביר מילים. חילול כבוד האדם של הקורבן, ניצול התמימות והאמון, חוסר האונים ואי היכולת להתנגד באופן משמעותי שמאפיינים פעמים רבות קורבנות עבירה קטינים, ניצול החשש והפחד אצל רבים מהם מחשיפת המעשים, הצלקות הנפשיות העמוקות הנחרטות בנפשם, הפגיעה בתפקודם השוטף במסגרות החיים השונות, הזוגיות, החברתיות, האישיות והאחרות - כל אלה הם אך מקצת הטעמים לחומרתן היתרה של עבירות המין המבוצעות בקטינים. הגנה על שלומם של קטינים, על שלמות גופם ונפשם הינה אינטרס חברתי מוגן על-ידי דיני העונשין. על העונש הנגזר במקרים שעניינם (כך במקור - מ.ג.) לשקף את ההגנה על

כבודם, גופם ונפשם של קטינים וקטינות ולהרחיק מהציבור את אלו מהם נשקף להם סיכון. על העונש לשקף את הסלידה מהמעשים, את הוקעתם ולשלוח מסר מרתיע לעבריין שעניינו נידון ולציבור העבריינים בכוח.
(ע"פ 6690/07, 7284/07 פלוני נ' מדינת ישראל, (10.3.08)).

רף החומרה של מעשי הנאשם, במיוחד כלפי שתי הקטינות בנות ה-7 שבאישום הראשון, אשר נגע באיבר מינן מתחת לבגדיהן תוך כדי שינה, מונח במקום גבוה. לעומת זאת, רף החומרה באישום השני, עת הצמיד את פלג גופו התחתון לגופה מעל בגדיה, נמוך יותר.

בע"פ 512/13 פלוני נ' מדינת ישראל (4.12.13), נדונה הקורלציה שבין "מתחם העונש ההולם" לבין טווח הענישה המוצע לבית המשפט במסגרת הסדר טיעון ונקבע שלא מדובר במושגים זהים. טווח הענישה שבהסדר טיעון הוא בגדר הסכמה בין הצדדים בלבד ומביא לידי ביטוי, בין היתר, את שיקולי התביעה כגון: אינטרס הציבור בענישה הולמת ומהירה למעשי עבירה, חסכון במשאבים, קשיים ראיתיים, ואף נסיבות ספציפיות של הנאשם לקולא וכו'. למול שיקולים אלה עומדים שיקולי הנאשם, כגון: רצון להביא להפחתה באישומים או הקלה בעונש או הימנעות מניהול הליך משפטי ארוך ויקר שלא לצורך.

לעומת זאת, מתחם העונש ההולם הוא בעצם "קביעה נורמטיבית" של בית המשפט באשר לטווח הענישה הראוי בגין העבירה בנסיבותיה, מידת אשמו של הנאשם וסוג ומידת העונש המוטל עליו. לשם קביעת העונש ההולם על בית המשפט להתחשב בערך החברתי שנפגע מביצוע העבירה, במידת הפגיעה בו, במדיניות הענישה הנהוגה ובנסיבות הקשורות בביצוע העבירה.

על אף שתיקון מס' 113 לחוק העונשין לא קבע מהו היחס הראוי בין מתחם העונש ההולם לטווח ענישה המוצע בהסדר טיעון, עדיין, יש בדרך כלל לכבד הסדרי טיעון במידה והם עומדים ב"מבחן האיזון" אשר נקבע בע"פ 1958/98 פלוני נ' מדינת ישראל, פ"ד נז(1), 577. למעשה, גם אם טווח הענישה המוצע בהסדר הטיעון אינו ראוי לפי העקרונות המרכיבים את "מתחם העונש ההולם", עדיין יש לכבד את ההסדר אם התביעה ערכה איזון מתאים בין ההקלה שניתנה לנאשם לבין התועלת הציבורית שהיתה כרוכה בעריכת הסדר הטיעון, וההלכה שנקבעה בפסק דין זה, בהרכב מורחב של 9 שופטים, אינה עומדת בסתירה לתיקון 113 לחוק העונשין.

בע"פ 3856/13 שי גוני נ' מדינת ישראל (3.2.14) ובע"פ 9246/12 עמר וסלמן חמאסה נ' מדינת ישראל (24.3.14), נתקבלה עמדת כב' השופט מלצר בע"פ 512/13 הנ"ל ולפיה "... אין למתוח קו של זהות בין הסדרי טיעון לבין מתחם הענישה אלא יש לילך במתווה... לפיו תחילה באה קביעת מתחם ענישה לפי תיקון 113 כנתינתו, אחר כך השוואתה לטווח בהסדר הטיעון וככל שהטווח אושר - קביעת העונש גם בהתחשב בהסדר הטיעון".

בע"פ 3856/13 הנ"ל, נקבע כי בתיקון 113 אין כדי לשנות מן המדיניות המשפטית הנוהגת "לפיה בית המשפט אינו כבול לעונש עליו הסכימו הצדדים במסגרת הסדר הטיעון, ועליו לבחון בהתאם לאמות המידה המקובלות, כאשר אליהן יתווספו ואף יקבלו מקום מרכזי, השיקולים המתחייבים מקיומו של הסדר טיעון" (ראו גם ע"פ 8802/13 דורון לוי נ'

מדינת ישראל (10.3.14); ע"פ 3659/13 פלוני נ' מדינת ישראל (24.3.14); ע"פ 7777/12 יעקב בלקאר נ' מדינת ישראל (25.3.14).

שתי העבירות שבאישום הראשון נעשו ברצף זמן קצר, האחת לאחר השנייה ומתוך אותה מחשבה פלילית ועל כן מהוות הן בענייננו "אירוע" אחד, ואילו העבירה שבאישום השני נעשתה זמן רב קודם, בהזדמנות ובנסיבות אחרות ורק כלפי קורבן אחד, ועל כן מדובר ב"אירוע" שונה ונוסף.

לאור האמור לעיל, על כורחך אתה אומר כי "מתחם העונש ההולם" לפי תיקון 113, בנסיבותיהן של העבירות אותן ביצע הנאשם, הוא חמור יותר מטווח הענישה שהוצע לנו ע"י הצדדים בהסדר הטיעון, ואנו סבורים כי בהתחשב בנסיבותיהן של העבירות, במדיניות הענישה הנהוגה ובערך החברתי אשר נפגע, מתחם העונש ההולם לגבי שתי העבירות ב"אירוע" שבאישום הראשון, נע בין 1 ל-3 שנות מאסר בפועל, ואילו מתחם העונש ההולם לגבי ה"אירוע" שבאישום השני, נע בין מספר חודשי מאסר לריצוי בעבודות שרות ועד שנה אחת מאסר בפועל.

יחד עם זאת, לאור נסיבות מקרה זה והסדר הטיעון שנערך בין הצדדים, בו מוצע עונש אחד לשני האירועים ויש בדעתנו לכבדו, אנו סבורים כי ראוי לעשות שימוש בסמכותנו לפי סעיף 40ג.ב) לחוק העונשין ולגזור על הנאשם "עונש כולל לכל האירועים".

אנו סבורים, כי צדקה המאשימה בהגיעה להסדר הטיעון המקל אליו הגיעה בתיק זה, וזאת במיוחד בשל שניים מן הנימוקים שפורטו על-ידי באת כוחה, דהיינו הקשיים הראיתיים הבלתי מבוטלים והרצון למנוע עדות הורי המתלוננות אשר היתה יכולה להביא לפגיעה נוספת במיוחד במשפחת המתלוננות שבאישום הראשון (ולא נפרט יותר מכך).

לצורך הגעה להסדר הטיעון שנכרת בתיק זה, התחשבה ב"כ המאשימה - ואין פסול בכך - בשני נימוקים נוספים דהיינו, נסיבותיו האישיות של הנאשם ונטילת האחריות על ידו אשר לוותה בחרטה כנה, שיש לראותם כגורמים המפחיתים את מסוכנותו.

על דרך הכלל, על פי הוראת תיקון 113 לחוק העונשין, יש לשקול נימוקים אלה לצורך קביעת העונש המתאים והראוי בתוך מתחם העונש ההולם, הואיל ולא מדובר בשיקולים הנוגעים לנסיבות ביצוע העבירה, אולם משבאים אנו לשקול קבלתו או דחייתו של הסדר הטיעון, נתחשב גם בנימוקים אלה כדי להכריע האם הסדר הטיעון עומד בהלכת האיזון, אם לאו.

בסופו של דבר ומתוך שאין אנו שמים עצמנו "יותר קטיגור מן הקטיגור" ואיננו יכולים לומר כי שיקולי המאשימה בהגיעה להסדר הטיעון במקרה מיוחד זה הם שיקולים פסולים, אלא להיפך, החלטנו לכבד את הסדר הטיעון.

בבואנו לקבוע את העונש הראוי בתוך טווח הענישה המוצע על-ידי הצדדים בהסדר הטיעון, הגענו למסקנה, שאין לגזור בגין עבירות כה חמורות עונש מאסר של שישה חודשים שירוצה בעבודות שרות, כפי שעתרה ב"כ הנאשם. גזירת עונש כזה תהווה מסר שגוי ובלתי מרתיע כלפי הרבים וכלפי הנאשם.

אף בכבדנו את הסדר הטיעון, תוך קביעה שבנסיבות המיוחדות אשר פורטו לעיל עומד הוא ב"הלכת האיזון", ראוי שהעונש יהא בו ולו מידה מתונה של הרתעה כלפי הרבים ומידה של גמול (הלימה) והרתעה כלפי הנאשם. עונש מאסר בעבודות שרות אינו משרת מטרת אלה כלל ועיקר.

החלטתנו לכבד את הסדר הטיעון מבוססת במידה רבה על נסיבותיו האישיות של הנאשם, על החמלה שאנו חשים כלפי רעייתו וילדיו, על תפקודו הנורמטיבי והחיובי עד עתה, על חרטתו האמיתית ונטילת האחריות, שחסכה את הצורך בהעדת הורי המתלוננות וחסכה זמן שיפוטי, ותוך התחשבות בתקופות המעצר ו"מעצר הבית" הממושכות בהן היה נתון (ראו ע"פ 1626/91 אברהים דקה נ' מדינת ישראל, פ"ד מה(5), 76).

אין אנו מקבלים את טענת ב"כ המאשימה כי היותו של הנאשם אדם נורמטיבי נעדר עבר פלילי - על אף שזה היווה בסיס למתן האמון בו על-ידי הורי המתלוננות ושליחתו לשהות בביתו - צריך להוות במקרה זה, שיקול לחומרא.

סופו של דבר, אנו סבורים כי יש לכבד את הסדר הטיעון, אך להשית על הנאשם עונש הקרוב לרף הענישה הגבוה שבו.

י. פיצויים למתלוננות

לא מקובלת עלינו עמדת ב"כ המאשימה, כי בשל הסדר הטיעון המקל שנערך עם הנאשם בנוגע לתקופת המאסר בפועל, ראוי להחמיר ברכיב הפיצויים שיש לשלם למתלוננות.

ראשית, ייאמר כי על אף "מיקומו" של פיצוי זה בתחום דיני העונשין (סעיף 77 לחוק העונשין), בסופו של דבר, מדובר בפיצוי על נזק שנגרם ולא ברכיב עונשי "קלאסי". משמע, הפיצויים מכוונים בעיקר כדי לסייע בשיקומו של הקורבן ולא כרכיב עונשי כלכלי, כפי שמהווה עונש של קנס. מובן כי העבירות מושא כתב האישום שבענייננו, לא היה בהן כל רווח כלכלי ובדין לא נתבקשנו לגזור על הנאשם קנס.

שנית, מקובלת עלינו עמדת ב"כ הנאשם כי משלא צוין בהסדר הטיעון שנערך בין הצדדים [לא זה שבכתב אשר סומן ב' ולא זה שבעל פה (עמ' 7 לפרוט')], כי הצדדים מסכימים להשתתף פיצויים "משמעותיים", לא היתה צריכה ב"כ המאשימה לעתור לכך, ודי היה בעתירה להשתתף פיצוי ראוי בנסיבות המקרה.

שלישית, מקובלת עלינו עמדת ב"כ המאשימה, כי על-פי פסיקת בית המשפט העליון, מצבו הכלכלי של הנאשם ומשפחתו אינו שיקול בקביעת גובה סכום הפיצויים.

רביעית, הפיצוי לפי סעיף 77 לחוק העונשין ייקבע לפי שיקול דעתנו בדבר הנזק שנגרם למתלוננות והנזק שהן עשויות לסבול בעתיד, כשברור שהדרך פתוחה בפניהן לתבוע מן הנאשם את מלוא נזקיהן בתביעה אזרחית, ככל שיסברו שיש לעשות כן, במסגרתה יהא עליהן להוכיח בצורה מפורטת את גובה הנזק.

י.א. סוף דבר

לאחר ששקלנו את כלל השיקולים לחומרא ולקולא, החשיבות שיש למתלוננות ולמשפחותיהן בעצם ההרשעה, ובמיוחד את הודאתו וחרטתו של הנאשם והסכנה הבינונית-נמוכה הטמונה בו, החלטנו לכבד את הסדר הטיעון ולגזור על הנאשם את העונשים הבאים:

1. 10 חודשי מאסר בפועל, בניכוי תקופת המעצר בה היה נתון הנאשם, מיום 17.7.13 עד ליום 3.9.13.

2. 24 חודשי מאסר על תנאי למשך שלוש שנים, לבל יבצע כל עבירת מין מסוג פשע.

3. 8 חודשי מאסר על תנאי למשך שלוש שנים, לבל יבצע כל עבירת מין מסוג עוון.

4. אנו מחייבים את הנאשם לשלם לכל אחת מן המתלוננות באישום הראשון פיצויים בסך של 30,000 ₪, ולמתלוננת באישום השלישי פיצויים בסך של 10,000 ₪.

הפיצויים ישולמו בדרך של הפקדת הסכומים הנ"ל בקופת בית המשפט עד ליום 31.12.14 (ב"כ המאשימה תמסור לבית המשפט פרטי חשבונות הורי המתלוננות, אליהם יועברו כספי הפיצויים).

על הנאשם להתייצב לתחילת ריצוי עונש המאסר בפועל שנגזר עליו ביום 8.5.14, עד השעה 10:00 בבית המעצר קישון, כשהוא מצויד בתעודה מזהה, אלא אם ייערך "מיון מוקדם" שאז יתייצב הנאשם במועד הנ"ל בבית הכלא אשר ייקבע במיון המוקדם.

הודעה לנאשם זכות הערעור לבית המשפט העליון תוך 45 ימים.

ניתן ביום 8.4.2014